

בראשית פרק א

(א) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ: (ב) וְהָאָרֶץ הִיְתָה תֵהוֹ וְבַהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם: (ג) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהי אֹר וַיְהי אֹר: (ד) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ: (ה) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קִרְיָה לַיְלָה וַיְהי עֶרֶב וַיְהי בֹקֶר יוֹם אֶחָד: פ (ו) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לְמַיִם: (ז) וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרְקִיעַ וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לְרְקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לְרְקִיעַ וַיְהי כֵן: (ח) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְרְקִיעַ שָׁמַיִם וַיְהי עֶרֶב וַיְהי בֹקֶר יוֹם שְ�נַי:

רש"י
(ב) **תהו ובהו** - תהו לשון תמה ושממון שאדם תוהא ומשתומם על בהו שבה: **תהו** - אישטורדישו"ן בלע"ז [מבוכה]: **בהו** - לשון רקות וצדו: **על פני תהום** - על פני המים שעל הארץ: **ורוח אלהים מרחפת** - כסא הכבוד עומד באויר ומרחף על פני המים ברוח פיו של הקדוש ברוך הוא ובמאמרו, כיונה המרחפת על הקן אקוביטי"ר בלע"ז [לכסות]: (ד) **וירא אלהים את האור כי טוב ויבדל** - אף בזה אנו צריכים לדברי אגדה ראהו שאינו כדאי להשתמש בו רשעים והבדילו לצדיקים לעתיד לבא. ולפי פשוטו כך פרשהו ראהו כי טוב ואין לזה ולחשך שיהיו משתמשים בערבוביא, וקבע לזה תחומו ביום ולזה תחומו בלילה:

(ה) **יום אחד** - לפי סדר [לשון] הפרשה היה לו לכתוב יום ראשון, כמו שכתוב בשאר הימים שני, שלישי, רביעי. למה כתב אחד, לפי שהיה הקדוש ברוך הוא יחיד בעולמו שלא נבראו המלאכים עד יום שני, כך מפורש בבראשית רבה (ג ח): (ו) **יהי רקיע** - יחזק הרקיע. שאף על פי שנבראו שמים ביום ראשון, עדיין לחים היו, וקראו בשני מגערת הקדוש ברוך הוא באומר יהי רקיע, וזהו שכתוב (איוב כו יא) עמודי שמים ירופפו כל יום ראשון. ובשני יתמהו מגערתו, כאדם שמשתומם ועומד מגערת המאיים עליו: **בתוך המים** - באמצע המים, שיש הפרש בין מים העליונים לרקיע כמו בין הרקיע למים שעל הארץ, הא למדת שהם תלויים במאמרו של מלך: (ז) **ויעש אלהים את הרקיע** - תקנו על עמדו והיא עשייתו, כמו (דברים כא יב) ועשתה את צפרניה: **מעל לרקיע** - על הרקיע לא נאמר אלא מעל לרקיע, לפי שהן תלויים באויר. ומפני מה לא נאמר כי טוב ביום שני, לפי שלא נגמרה מלאכת המים עד יום שלישי, והרי התחיל בה בשני, ודבר שלא נגמר אינו במילואו ובטובו, ובשלישי שנגמרה מלאכת המים והתחיל מלאכה אחרת וגמרה, כפל בו כי טוב שני פעמים, אחד לגמר מלאכת השני ואחד לגמר מלאכת היום: (ח) **ויקרא אלהים לרקיע שמים** - שא מים, שם מים, אשר מים, שערבן זה בזה ועשה מהם שמים:

ויקרא פרק ב פסוק יג

וְכָל קָרְבַּן מִנְחַתְךָ בְּמִלְחָת תְּמַלֵּחַ וְלֹא תִשְׁבִּית מִלַּח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחַתְךָ עַל כָּל קָרְבַּנְךָ תִּקְרִיב מִלַּח:

רש"י

(יג) **מלח ברית** - שהברית כרותה למלח מששת ימי בראשית, שהובטחו המים התחתונים ליקרב במזבח במלח, וניסוך המים בחג: **על כל קרבנך** - על עולת בהמה ועוף ואימורי כל הקדשים כולן:

רמב"י

ולא תשבית מלח ברית אלהיך - שהברית כרותה למלח מששת ימי בראשית, שהובטחו המים התחתונים ליקרב במזבח במלח וניסוך המים בחג. לשון רש"י. ומדרש חכמים הוא. ור"א אמר על דרך הפשט, הכנסתיך בברית והשבעתיך שלא תקריב תפל ולא יאכל כי הוא דרך בזיון. ובעבור שהוא ברית בקרבנות, יעשה הכתוב זאת הברית אב לכל הבריתות, ויאמר במתנות כהונה (במדבר יח יט) ובמלכות דוד (דהיי"ב יג ה) ברית מלח, כי הוא קיים כברית המלח בקרבנות: אבל ר' אברהם פירש שם ברית כרותה, מגזרת ארץ מלחה (ירמיה יז ו), ומקום המלח נכרת. ואין טעם לדבריו. ומפני שאמר בכאן ברית אלהיך, ולא אמר ברית ה' כלשון הפרשה וכדרך כל הקרבנות, או שיאמר ברית ה' אלהיך, אני סובר בו ענין, שהמלח מים, ובכח השמש הבא בהם יעשה מלח, והמים בתולדותם ירוו הארץ ויולידו ויצמיחו, ואחרי היותם מלח יכריתו כל מקום וישרפו, לא תזרע ולא תצמיח. והנה הברית כלולה מכל המדות, והמים והאש באים בה, ועדיה תאתה ובאה הממשלה הראשונה ממלכת השם, כמלח שיתן טעם בכל המאכלים ותקיים ותכרית במליחותה, והנה המלח כברית, ולכן אמר הכתוב (דהיי"ב יג ה) הלא לכם לדעת כי ה' אלהי ישראל נתן ממלכה לדוד על ישראל לעולם לו ולבניו ברית מלח עולם, כי הוא גם כן מדתו של דוד: ולכן אמר בקרבנות (במדבר שם) ברית מלח עולם היא, כי הברית מלח העולם, בו יתקיים ויכרת. וכבר הוריתיך (שמות לא יג) להתבונן מדברינו במקומות אחרים פירוש שלש תיבות הללו ברית עולם היא:

הדר זקנים בראשית פרק א

ד"א לפיכך לא נאמר כי טוב בשני לפי שהיה בו מחלוקי שכאשר נתחלקו המים התחתונים מן העליוני געו בבכיה שיהיו במקום טומאה אמר להם הקדוש ברוך הוא שתקו ואני אצוה עליכם ניסוך המים ולא נתפייסו כי אינם כי אם פעם א' בשנה וכרת להם הקדוש ברוך הוא ברית שימלחו הקרבנות שנאמר על כל קרבנך תקריב מלח ולא תשבית מלח וכיון שהיה בו מחלוקת לא נא' בו כי טוב שנאמר ובצאתם לפני החלוץ אומר הודו לה' כלי"ח ולא נאמר כי טוב.

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.
Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.